В. Х. КИМОВЪ.

МАКЕДОНСКИТѢ БЪЛГАРИ

В. х. КИМОВЪ

МАКЕДОНСКИТѢ БЪЛГАРИ

СОФИЯ — 1942

ПЕЧАТНИЦА „МАЙСКА РОЗА“

МАКЕДОНСКИТЕ БЪЛГАРИ

Предговоръ

Книгата на В. Кимовъ е твърде навременна. Днесъ непріятелската пропаганда непрекъснато тржби: българи, напустнете Македония, Тракия и западнитѣ покрайнини, изоставете ги и се приберете въ старитѣ предѣли на страната.

Очевидно чуждата пропаганда се стреми да убеди дори самитѣ насъ, че новоосвободенитѣ земи, и особено Македония, съ нѣщо различно отъ България по историческа съдба, култура, езикъ и кръвь. У насъ и за слѣпитѣ е ясно, че ако българитѣ напустнатъ Македония, това значи тя да обезлюдѣе, защото отъ вѣкове се населява въ грамадното си мнозинство само отъ българския националенъ елементъ.

Книгата на Кимовъ, доказва тъкмо това: че не съществува отдѣлна македонска нация, срещупоставена на българската нация. За насъ— българитѣ, въобще, не съществува такъвъ въпросъ и затова той никога не билъ поставянъ отъ насъ.

Ония, обаче, върху които въздействува чуждата пропаганда, ще намѣрятъ въ тая книга необорими аргументи срещу примамливитѣ лозунги на тая пропаганда. Тѣ ще разбератъ, че понятието „македонска нация“ се е лансирало като лозунгъ отъ т. н. тѣсни социалисти, създали въ 1903 г. партия, предшествуваща по-късната

комунистическа партия, докато въ самата Македония т. н. „македоство“ се е изродило въ познатия автономизъмъ. Той е подетъ отъ българскитѣ революционери въ Македония като единствена най-удобна форма да се прикрие стремежа имъ за присъединяването на Македония къмъ майката родина — България.

Това прикриване се е налагало съобразно съ тогавашнитѣ политически условия по чисто тактически причини и то единствено въ интереса на една успѣшна освободителна борба.

Затова, за самитѣ борци никога автономизмътъ не е билъ схващанъ като въпросъ за отдѣлна „македонска нация“, а само като отдѣленъ етапъ отъ борбата на българския народъ за цѣлостно обединение въ една единна българска нация, въ която дѣлението — македонци, добружанци, тракийци и пр. нѣма друго освенъ чисто областно географско значение.

Петъръ Боевъ

Посвещение

Настоящата брошура бѣ издадена за пръвъ пѫть презъ 1939 г. Нейното предназначение бѣ да покаже несъстоятелностьта на поддържаната теза отъ страна на *тѣсняцитѣ*, че македонското население представлява отъ себе си една нова македонска нация — отдѣлна отъ българската, въпрѣки че до 1934 год. признаваха българскиятъ характеръ на Македония.

Предлаганото второ, подправено издание, се наложи не само поради пълното изчерпване на първото. То се наложи и поради факта, че този въпросъ все още представлява известенъ интересъ— сега вече за една часть отъ младежьта въ освободена Македония. Живѣла дълго време откѫснато отъ майката-отечество България, тя е предразположена къмъ възприемането на подобни заблуждения — възприети, впрочемъ, отъ нея още преди освобождението, безъ да има възможностьта да ги разсѣе поради тежкитѣ условия на робството. Въ това отношение, за да бѫдемъ обективни, ще трѣбва да дадемъ нѣкои предварителни обяснения.

Отъ създаване мира сега, до злополучната за тѣсняцитѣ 1934 г., никога и отъ никого не е билъ повдиганъ въпросъ подобенъ на този за сѫществуването на македонска нация. Нито при създаване на първото българско царство, нито презъ второто

или робството подъ гърцитѣ и турцитѣ, нито презъ третото българско царство до посоченатa отъ насъ по-горе година, нито най-сетне въ историята на балканскитѣ или европейски народи се среща такава жестока провокация съ страданията на македонскитѣ българи. И забележете: въ поробена Македония, той не бѣ сложенъ така, както го сложиха тѣсняцитѣ въ старитѣ предѣли. Въ Македония възникна „*Македонсвото*“ — не Македонската нация“ и то не като цель, а като тактика въ борбата за освобождението на потиснатитѣ. Следъ безуспѣшнитѣ четнически акции на В. М. Р. О., замрѣли къмъ 1925 г., следъ ликвидацията на българската интелигенция въ Скопскиятъ процесъ презъ 1927 г. и почти пълната изолация на Македония отъ политическия, революционенъ и духовенъ животъ на свободното Царство, нѣмаше другъ изходъ за спасение, освенъ въ възприемането на единъ новъ пѫть, допустимъ за условията сѫществуващи тогава въ Югославия. Така се дойде до безобидното „Македонство“, което много по-малко дразнеше сърбитѣ и гърцитѣ, а отъ друга страна развързваше ржцетѣ на борещитѣ се за българщината. Така се дойде до култивирането на македонскитѣ диалекти, до списанието „Лѫчъ“, излизащо въ Скопие, докато поробителитѣ отъ Бѣлградъ и Атина не се досѣтиха на кѫде духа вѣтъра и забраниха всичко македонско. Списанието спрѣ, а неговитѣ инициатори и сътрудници бѣха вписани въ чернитѣ списъци.

Идеята, обаче, се прихвана въ последствие отъ по-малкитѣ поколѣния, родени и израстнали въ робство и минали чуждитѣ училища и конспира-

ции, не като срѣдство за борба и тактика, а като цель. До известна степень, тя стана за тѣхъ чувство и съзнание за една действителность, каквато обективно несѫществуваше, тъй като останалото население въ своето огромно мнозинство продължаваше да живѣе съ съзнанието за българската си принадлежность, но къмъ която, въ желанието да извоюватъ свободата, тѣ се стремѣха съ всички сили, безъ да може нѣкой да имъ отвори очитѣ за истината.

Истината е, че нация не се създава за двадесеть и четири часа, нито за двадесеть и три години. Две, три или повече млади поколѣния не сѫ нищо предъ дългия низъ отъ поколѣния презъ вѣковетѣ, които сѫ създали и затвърдили основитѣ на българската нация въ Македония и така обезпечили нейното безсмъртие. Въ понятието нация не влизатъ само младитѣ поколѣния отъ живитѣ, но и останалитѣ отъ всички възрасти, които се чувствуватъ чистокръвни българи. Въ понятието нация влизатъ и мъртвитѣ — тѣзи, които сѫ живѣли и сѫ се борили за общото ни обединено отечество България. Гоце, Даме, Пере, Тодоръ Лазаровъ, Мише Развигоровъ, Тодоръ Александровъ, Панчо Михайловъ и

Тѣснящината или тѣсняци идва отъ тѣснячество — тѣсни, привърженици на така наречения „тѣсенъ социализъмъ“ въ България, обособилъ се въ 1903 г. въ отдѣлна партия и приелъ по-късно наименованието Б. К. П. Вѫтрешно партийно, обаче, е сбора на всички неджзи, съпѫтствуващи раждането и развитието на социализъма въ България: сектанство, кариеризъмъ и др., а по националниятъ въпросъ пълно невежество и пораженство.

хилядитѣ именни и безименни борци за освобождението на Македония, заедно съ жертвитѣ дадени въ Илинденското възстание и въ тритѣ войни за обединение на българитѣ въ Македония и старитѣ предѣли, обрисуваха контуритѣ на едно славно минало, което никой неможе да отрече и заличи съ переспективитѣ за каквото и да е ново бѫдеще. Нация безъ минало несѫществува. И напраздно ще бѫдатъ усилията на всички, които, пренебрѣгвайки нашето минало, ще искатъ да градятъ бѫдещето върху почвата на теористическитѣ построения навети отъ единъ вече пропадналъ навѣки потиснически режимъ. Доколкото пъкъ тѣзи теористически построения представляватъ реалность за известна часть отъ македонската интелигенция, говори за отстѫпление отъ националниятъ фронтъ. Затова разбира се, ние не обвиняваме подалата се младежь. Всѣки другъ на нейно мѣсто, лишенъ отъ здрава национална храна дълго време, би се поддалъ и потърсилъ пѫтища за задоволяване на естествената потрѣбность отъ цель въ живота, особено пъкъ такава, която цели подъ една или друга форма самосъхранението на народа — въ случая „македонското“, или, ако искате, „македонската нация“.

Но когато вече тежкитѣ условия, създали предпоставкитѣ за отклонение отъ общонационалниятъ фронтъ, вече сѫ премахнати, каквото положение имаме отъ освобождението насамъ, дългъ се налага на тази младежь да се корегира и върне къмъ извора на нашата истинска национална сѫщность— българщината. И колкото по-рано разбере това, толкова по-безболезнено ще изживѣе духовното си

обновление и ще влѣзне въ пѫтя на общобългарскитѣ националаи идеали. Тѣ ще и дадатъ възможность да обмисли своя животъ, да работи, да твори и ако се наложи, да умрѣ за тѣхъ. Така, тя отново ще се свърже съ сѫдбата на деветьтѣхъ милиона българи и ще бѫде полезна на себе си, на изстрадалитѣ си семейства, на Македония, на общобългарското ни отечество България и на свѣта.

Съ тѣзи думи, азъ ѝ посвѣщавамъ второто издание на настоящата брошура.

Скопие, 12. XI. 1943 год.

Авторътъ

I.

Где е истината?

Македонската нация, като идея, възникна въ болнитѣ мозъци на тѣсняцитѣ, създали я по магически начинъ, за да отклонятъ македонското население отъ влиянието на „българския империализъмъ“.

Това е официално обяснение.

Като че ли не бѣше излишна подобна задача, та стана нужда да се посѣга и върху бетонната основа на българското национално съзнание и то всрѣдъ онази часть отъ българската нация, която е дала най-много за нейното възраждане и която съ цената на най-голѣми страдания се е борила и бори още да го съхрани и днесъ все така чисто, могжщо и непобедимо, както е било преди вѣкове. Смѣшно, но фактъ — привърженицитѣ на историческия материализъмъ, философитѣ на диалектиката и хората на революцията, пренебрѣгнаха историята, забравиха всѣка логика, отрѣкоха се отъ обективната истина и изпадайки въ творчески екстазъ, съ вълшебната сила на своето въображение, изкалъпиха на бърза ржка една нова нация. Въ безплоднитѣ лутаници къмъ нови свѣтове, тѣсняцитѣ не веднажъ, игнорирайки действителностьта, се явяваха автори на разни несъобразни съ вре-

мето и условията лозунги и нелепости, граничащи съ глупостьта, които недопринасяха никому полза, а най-малко на самитѣ тѣхъ. Така напримѣръ, въ началото, при появяването на социализма въ България, тѣ отричаха националния въпросъ и блажено почиваха върху мечтитѣ за „свѣтовната революция", скрита негде въ тъмнинитѣ на бждащитѣ вѣкове. Въ последствие, когато той имъ се наложи, вмѣсто да го разбератъ основно, конкретизиратъ и дадатъ подкрепата си на борѣщитѣ се за свобода и национално самоопредѣление, тѣ го заключиха въ текето на „Балканската федерация" и отъ тамъ като дервиши, отправяха, отчаяни резолюции за миръ и братско разбирателство между балканскитѣ държавници въ единъ моментъ, когато балканскитѣ парламенти гласуваха последнитѣ кредити за приближаващитѣ се войни. Следъ войнитѣ пъкъ, плюли и на „Федерация" и на „Автономия", тѣ направиха неоднократни опити да тласнатъ борбата на национално потиснатитѣ по пѫтя на партийната имъ дейность, които опити сѫщо завършиха безъ успѣхъ.

Македонската нация, обаче, надмина всички очаквания. Измишльотината за нейното сѫществуване е върхътъ на безумието и най-очевидното доказателство, че въ Б. К. П. и нейнитѣ класови и „безкласови" поддѣления сѫ се залостили за водачи и идеолози анормални, изкуфѣли хора — хора безъ всѣкаква култура, безъ всѣкакви връзки съ македонскитѣ маси и най-важното, безъ всѣкакви познания на историята и страната за свободата на която ужъ се борятъ. *Идеята за Македонската нация дойде като отдушникъ на безсилието имъ*

да се наложатъ, на затъването имъ въ кьорсокака на пораженията — дойде да замаскира отстжпничеството имъ отъ националния фронтъ, а заедно съ това, въ предсмъртнитъ имъ конвулсии, да уязви и нарани за сетенъ пжть сърдцето на българската нация. Магарето и когато умира — рита.

Тѣсняцитѣ и тукъ не олучиха цельта. Извиквайки въ живота една несжществуваща нация, тѣ не само че не изтръгнаха македонския народъ отъ влиянието на „българския империализъмъ", но скжсаха и последнитѣ си връзки съ него, като изпаднаха предъ очитѣ му въ положението на агенти на сръбския и гръцки империализъмъ. Не е тайна за никого, че за Бѣлградъ и Атина въ Македония живѣятъ „сиви, славянски маси", които се подаватъ на всѣка асимилация[2]. Тамъ нѣма българи, нѣма турци, нѣма ромъни, има само прави сърби, пискюлии гърци и безлични сжщества. Въ тази теза, обаче, предназначена за външния свѣтъ, и тѣ самитѣ не вѣрватъ. Затуй измжчватъ македонското население, подхвърляйки го на най-страшенъ тероръ. псувайки го като „бугарашко" или „българогласно", а въ училищата бодятъ на малкитѣ деца езицитѣ съ игли, за да не говорятъ на български. И ето, изведнажъ, за тѣхна радость, когато за цѣлъ свѣтъ е вече станало ясно, че Македония имъ е чужда, на сцената излизатъ тѣсняцитѣ и изкрѣскватъ: „Ние трѣбва да извикаме на всеуслушание, че не сме нито сърби, нито гърци, нито българи. Ние сме македонци, самостоятелна македонска нация"[3]. Съ това тѣ идватъ да подчертаятъ, че действително въ тази нещастна

страна не се знае кой какъвъ е, че сѫществуватъ най-различни предположения относно произхода на нейното население и че, следователно, българи въ нея липсватъ. Та нали самитѣ българи отъ свободна България (нѣма значение че сѫ комунисти) разпространяватъ тази мизерна лъжа! Естествено, свѣтътъ не е вече толкова глупавъ, за да не знае положението въ Македония. Той би заклатилъ недовѣрчиво глава, съжалявайки родината на тѣзи недорасли политикани. Но все пакъ неможемъ да не изкажемъ възмущението си отъ една практика, недостойна за българи. Неможемъ да не изкажемъ възмущението си отъ една социалъ-революционна партия, за каквато се смѣта Б. К. П., която отъ една страна ужъ се бори за националното и социално освобождение на народитѣ, а отъ друга страна отрича или прекръщава споредъ желанията или интереситѣ на побърканото си ржководство националната имъ принадлежность и подготвя всѣчески тѣхното национално обезличаване и асимилиране отъ господствуващитѣ нации.

Нашъ дългъ е да разчистимъ това заблуждение отъ естество да нанесе пакость на освободителната ни кауза.

II.

Единъ въпросъ — много теории

Въпросътъ за националната принадлежность на населението въ Македония е билъ повдиганъ не веднажъ презъ различни времена и по различни

поводи. Нѣкога, въ тъмнинитѣ на миналото, когато цѣлия Балкански полуостровъ пъшкаше подъ ярема на турцитѣ, любознателни пѫтешественици и учени — като Ами Буе, Ханъ, Каницъ, Еротей Рачанинъ, Верковичъ (сърбитѣ: Иованъ Райчъ, Вукъ Караджичъ и др.), водими отъ желанието да запознаятъ свѣта съ населяващитѣ го народи, описваха тѣхния националенъ битъ и съобщаваха едни или други факти, отъ които се вижда ясно, че болшинството отъ населението въ Македония е българско. По-късно, поради завоевателнитѣ стремежи на балканскитѣ държавици, този въпросъ придобива не само научен, но и политически характеръ, игнориращъ или нагаждащъ споредъ интереситѣ имъ историческата истина. На тази почва науката става пленница на политиката и отъ тукъ на изкуствено построенитѣ теории за националната принадлежность на населението въ Македония — споредъ едни „славянско“ безъ опредѣлена физиономия, споредъ други „сръбско“, споредъ трети „гръцко“, но „славяногласно“, и най-сетне споредъ тѣсняцитѣ, „славяно-македонско“, представляващо отдѣлна македонска нация.

Исторически, този въпросъ, преди да попадне въ ржцетѣ на тѣсняцитѣ, претърпѣва нѣколко фази. Въ първитѣ вѣкове, следъ идването на славянитѣ и българитѣ на Балканския п овъ, той не сѫществува. Племенниятъ животъ на славянитѣ, тѣхнитѣ родствени връзки съ първата имъ държава — българската, както и липсата на обективни политически и икономически условия за образуването на отдѣлни нации, не давали никаква възможность за

неговото появяване. Възникването и на останалитѣ балкански и славянски държавици (сръбска, хърватска и др.) по-късно не промѣня съ нищо това положение. Честитѣ войни, които водятъ помежду си за надмощие не носятъ националъ-угнѣтителски характеръ по простата причина, както вече подчертахме, че нѣмаме завършени напълно обособени нации. *Прекрояване политическитѣ граници на народитѣ не е накърнявало съ нищо етническото имъ единство.* Даже идването на турцитѣ съ рѣдки изключения на насилническа вѣрско-религиозна асимилация (помаци) не нарушава този редъ. И най-вѣликитѣ славянски завоеватели на Балканитѣ по онова време — Симеонъ Велики и Душанъ Сръбски, умѣстно и правилно сж се кичили съ подобаващи титли, които напълно потвърждаватъ горния фактъ. Първиятъ, не веднажъ достигналъ стенитѣ на византийската столица — Цариградъ, се е наричалъ „Царь на Българитѣ и Ромейтѣ"; а вториятъ, владѣщъ известно време Македония — „Царь на Сърбитѣ и владѣтель на малка часть отъ българското царство". На подобенъ фактъ попадаме и по-късно, при Асена I, който при възцаряването билъ провъзгласенъ за „Царь на Българитѣ и Власитѣ".

Националнитѣ противоречия и специално противоречията на балканскитѣ държавици около македонския въпросъ възникватъ съ обособяването на нациитѣ, които пъкъ отъ своя страна възникватъ подъ натиска на търговския капиталъ и предизвиканитѣ отъ него промѣни следъ пропадането на фодализма — въ зората на XIX столѣтие. Обикновен-

но, френската революция се счита за ударенъ моментъ на тази нова ера въ историята на човѣчеството. Разкрила предъ него пѫтищата на единъ безподобенъ до тогава материаленъ и духовенъ прогресъ, прокламирала и разпространила изъ цѣлъ свѣтъ идеитѣ на братството и свободата за всички народи; тя неможа да отстрани, за съжаление, онѣзи дълбоки причини отъ империалистиченъ характеръ, които стѫпкаха най-свѣтлитѣ лозунги на цивилизацията, превърнаха националния въпросъ отъ въпросъ за обединение на нациитѣ въ срѣдство за тѣхното безогледно разпокѫсване и унищожение и я подхвърлиха на сътресенията на най-страшни, разлагащи основитѣ ѝ войни, целящи благоденствието на едни, за смѣтка на други. Тѣзи алчни стремежи къмъ разширение и заграбване чужди земи и богатства за да не изглеждатъ пъкъ толкова груби предъ очитѣ на свѣта, трѣбваше да бѫдатъ що годе оправдани и признати за „необходими“. Така се дойде, следъ пропадането на отоманската империя и освобождението на балканскитѣ народи отъ вѣчното ѝ иго, до националнитѣ противоречия между балканскитѣ държавици около македонския въпросъ а така сѫщо и до създаденитѣ отъ тѣхъ подходящи теории за завоюването и подѣлбата на Македония. Затова помогнаха много и великитѣ сили, които виждаха добри условия за себе си отъ честитѣ сътрѣсения на размирния Балканъ. Специално за насъ О'Бозе Почившата Хабсбургска монархия, за да отклони малката Сърбия отъ борбата ѝ за освобождението на подвластнитѣ на Францъ Йосифъ пречански сърби, хървати и словенци, направи всичко

възможно да я тикне по посоката на Вардарската долина и по този начинъ я принуди да тръгне и тя по пжтя на изопачаване историята и живата действителность чрезъ „научни доводи“. Гърцитѣ, и тѣ не закъснѣха да изкочатъ на сцената и да предявятъ сжщо историческитѣ си мегаломански права и мечти за възкръсването на старата Византия, включваща въ своитѣ граници Тракия и Македония. Тукъ, разбира се, играе не малка роля Берлинскиятъ договоръ отъ 1878 г. Великитѣ сили, отъ страхъ предъ Русия и нейното влияние на Балканитѣ, предимно Англия, направиха всичко за да се разпокжса Санъ-Стефанска България и да превърнатъ Македония, Добруджа и Тракия въ ябълка на раздоритѣ между балканскитѣ народи. И се започна галиматията съ македонския въпросъ, която трае и до днесъ, и изглежда, че нѣма да престане до тогава, до когато той не получи едно правилно и справедливо, задоволително разрешение.

На времето още, пръвъ Христо Ботевъ забелѣза тази опастность и въ прочутитѣ си филипики и кампания срещу Милошъ Милоевичъ посочи пжтищата за нейното премахване. *За него Македония е българска страна, отъ живущи въ нея българи*[5]. Той открито заявява това на сръбскитѣ учени и направо атакува „медоточивата пѣсень на братството и съединението“ пѣта отъ „южно-славянския Пиемонтъ“ и политиката му отъ друга страна, целяща поглъщането на Македония[6]. Той нѣма нищо противъ обединението на южнитѣ славяни, но добавя, че това трѣбва да стане на такива начала „на каквито трѣбва да се основе свободата на народитѣ, свобо-

дата на личността и свободата на труда[7]". И продължава, обръщайки се къмъ партията на „умнитѣ и честни хора около „Радъ" и „Будучность", съ поканата, „да възстанатъ противъ кознитѣ на своето правителство и противъ подлоститѣ на неговитѣ агенти, относително българския народъ и да премахнатъ онѣзи убийствени раздори, които то сѣе чрезъ своитѣ ала „Изтокъ" доброжелатели въ името на науката, на образованието и на светото чувство на патриотизъма — и най-после, да разкажатъ на своя народъ, че *свободата и съюзътъ между южнитѣ славяни сж възможни и осжществими само тогава, когато всѣки единъ народъ отъ тѣхъ запази своитѣ етно графически граници и когато всѣки единъ остане свободенъ въ своята собствена кжща*[8]." Конкретно, той предлага: „На Сърбия, да се даде Босна, Херцеговина и една часть отъ така наречената стара Сърбия; на Гърция — Тесалия и Епиръ; Ромъния да се въведе до степень на кралство и да ѝ се помогне да очертае свойтѣ народни граници въ Австрия и отчасти въ Русия; Черна Гора да се съедини съ Сърбия или ако не, то да ѝ се разширатъ границитѣ на югъ съ Албания, а на северъ съ една часть отъ Херцеговина; *а българитѣ, които населяватъ България, Тракия и Македония, да съставятъ едно отдѣлно и независимо царство*; Цариградъ да остане воленъ търговски градъ"[9]. Любенъ Каравеловъ, Василъ Левски и останалитѣ български революционери сж на сжщото мнение. Това мнение получава подобаващъ изразъ въ програмата на революционния имъ комитетъ[10].

Следъ освобождението на България—1878 г., и особено, следъ присъединението на Румелия — 1885 г. сръбско-българската, балканска и междусъюзническа война, гази литературна борба взима епидемиченъ характеръ. Всички се надпреварватъ съ брошури, изложения, меморандуми и даже цѣли томове книги да увѣряватъ свѣта, че Македония е една или друга и че основателно трѣбва да влѣзе въ границитѣ на тази или онази държава.

Основанията за това нѣкои, като професоритѣ Ѣлчинъ [11] Андоновичъ[12] и обществениците Панта Сречковичъ, Милойко Милоевичъ и Драгишевичъ, намиратъ въ така наречената историческа теория, съгласно която „Македония“ е само географическо, а не етнографическо понятие. Тя е часть отъ кралството на Душана, владѣлъ тази страна не повече отъ 35-40 г. Но като знаемъ, че България я владѣела нееднократно съ части прекжсвания (Самуилъ и пр.) и непрекжснато повече отъ 2 вѣка (Тервелъ, 701 г. — Симеонъ, 927 г.) лесно ще разберемъ, че тази теория стои подъ всѣка критика.

Професоръ Цвиичъ поставя съвсемъ иначе въпроса[13]. Той е създатель на географо-геологическата, а отъ тукъ и на етнографо-икономическата теории за националната принадлежность на македонското население. Съгласно тѣзи теории:

а) *Географо-геологическа* — Сърбия и Македония представляватъ географско единство, обусловено отъ Мораво-Вардарската комуникационна линия;

б) *Икономическа* — Вардарската долина е единствения възможенъ и затова жизнено необходимъ търговски пжть за Сърбия;

в) *Етнографическа* — това се улеснява и отъ положението, че "народно-славянската маса въ Македония нѣма нито опредѣлено национално чувство, нито национално съзнание — нито сръбско, нито българско, и, следователно, е лесно податливо на асимилация отъ нѣкоя нему сродна славянска нация".

Тѣзи теории, разбира се, макаръ и научно обосновани, нѣматъ никаква научна стойность. Да ги оборваме на дълго и широко — считаме за излишно. Всѣки днесъ знае, че линията отъ устието на рѣка Мѣста до Мусала на истокъ; която на северъ върви по Рила планина и Осогово до върха Патерица и отъ тамъ презъ Скопска Черна гора до р. Черни Дринъ надъ Дебъръ; отъ гдето на западъ допира до Албанскитѣ планини, достигайки Грамосъ; а на югъ по водораздѣлнитѣ планини между басейна на р. Бистрица и този на Тесалийската рѣка Санитарния стига до морето и следва брѣга на Бѣло море до устието на р. Мѣста—закржглява недѣлимо онова географско, геоложко, да се изразимъ по думитѣ на Цвиичъ, културно политическо и историческо цѣло, наричане още отъ най-стари времена Македония. Всѣки днесъ знае сжщо, че въ тази часть отъ Балканскиятъ полуостровъ до преди балканската и европейска войни, сж живѣели 2,290,487 души*, разпредѣлени, както слдва:

българи	1,172,126 души
гърци	180,047 „

* Leou Dominien — Langunde and nationality in Corpe Ne — Jerk, 1917.

цинцари	68,859	„
албанци	12,006	„
турци	852,429	„

Ясно е, че българитѣ сж съставлявали болшинство, което, макаръ и до извѣстна степень намалѣло, измѣстено отъ дошлитѣ гръцки и сръбски колонисти и чиновници, не е загубило първенствуващето си положение: количествено и качествено. Тукъ само ще подчертаемъ, че географически, геоложки, па и стопанско-политически, Македония нѣма нужда, за да живѣе и се развива правилно, нито отъ стара Сърбия, нито отъ Шумадия. Напротивъ, почти винаги тя е била свързана съ България. По сжщиятъ начинъ, ние българитѣ, бихме могли да предявимъ претенции за единствения на Балканитѣ сухоземенъ търговски пжть София—Нишъ—Бѣлградъ—Виена. който ни свързва съ Европа, затварянъ не веднажъ отъ сърбитѣ въ вреда на нашето народно стопанство. При съвременнитѣ отношения между държавитѣ, територитѣ за икономическата или географическо-геоложката зависимость на тѣхнитѣ територии, не играе никаква роля. Особено днесъ, когато се твори единъ новъ редъ въ свѣта, такова егоистично разрешаване на стопанскитѣ въпроси за смѣтка на националнитѣ, е напълно изключено.

III.

Политически недоразумения

Всѣка нация се стреми къмъ обединение на разпокжсанитѣ си части, за да заживѣе единъ

общъ и цѣлостенъ животъ. Въ това нѣма нищо срамно, нищо фашистко, нищо антисоциално, нищо върховистично и империалистично. Напротивъ. най-елементарнитѣ принципи на марксизма, и особено ленинизма, признаватъ правото на всѣка нация да получи своето самоопредѣление, да се обедини и закржгли въ своитѣ естествени етнически и териториални граници, въ които може най-правилно да се развива.

Македонскитѣ българи, бидейки часть отъ българската нация, въ своята вѣковна борба за освобождение нищо друго не сж желали. Съгласно лозунга за самоопредѣление на народитѣ, Македония, исторически, етнически и всѣкакъ погледнато, въ болшинството си населена отъ българи, би трѣбвало да принадлежи на България, да влѣзе въ състава на българската държава. И исторически вѣренъ е фактътъ, че нашитѣ първоапостоли и революционери, като Дамянъ Груевъ, Гоце Дѣлчевъ, Пере Тошевъ, Гьорче Петровъ, Христо Матовъ, Тодоръ Лазаровъ и др. не сж имали нищо противъ идеята за пълното обединение на българската нация*) Тѣ само по тактически причини, изхождайки отъ аспирациитѣ на балканскитѣ държавници срещу Македония и международнитѣ порядки сжществуващи въ областьта на националнитѣ въпроси, както и отъ съображенията на една обща съ всички останали малцинства борба срещу общия врагъ — идватъ до убеждението за другъ, по конкретенъ и възприемливъ за условията и свѣта освободителенъ лозунгъ: автономията. Този лозунгъ тѣ срещупоставятъ на издигнатия отъ емиграцията

въ България и отъ самата българска държава лозунгъ за присъединението къмъ майката отечество само привидно, защото и сами го считатъ като етапъ именно къмъ това присъединение. Съ вѣренъ усѣтъ къмъ действителностьта, тѣ вървятъ по пжтя на общобългарската освободителна борба и знаятъ много добре отъ нейната история отношенията между конкретнитѣ и абстрактнитѣ лозунги: че сжщностьта на борбата е въ закржгляването на общобългарското национално обединение, а не въ формитѣ и лозунгитѣ, налагани отъ редъ обективни, но временни условия, които го отлагатъ за едно по-близко или по-далечно бждаще.

Съ течение на времето и подъ въздействие на още по-тежки условия, настжпили следъ войнитѣ, този лозунгъ, съчетанъ съ лозунга на федерацията на балканскитѣ народи и съ още по конкретния: самоопредѣлението на Македония до пълното й отдѣляне въ самостоятелна държава, залѣгна дъл-

---

*) Вижъ Хр Силяновъ: Освободителнитѣ борби на Македония, стр 40. Презъ 1893 г. се създава В М. Р. О. Въ съзнанието на инициаторитѣ бждещата организация се рисува като българска по съставъ: неинъ членъ, споредъ първия уставъ може да бжде всѣки българинъ А единъ отъ основателитѣ, Д-ръ Христо Татарчевъ отъ Ресенъ добавя: Разисква се дълго върху цельта на тази организация и сетне се спрѣхме върху автономията на Македония съ предимство на българския елементъ. Не можехме да възприемемъ гледището „прѣмо присъединение на Македония съ България", защото виждахме, че туй ще срещне голѣми мжчнотии, поради противодействието на великитѣ сили и аспирацитѣ на съседнитѣ малки държави и на Турция. Минаваше ни презъ ума, че една автономна Македония сетне би могла по-лесно да се съедини съ България"

боко въ душата и съзнанието не само на подтиснатитѣ оттатъкъ, но и на свободнитѣ македонски българи отсамъ Осогово. Подъ тѣзи най-разнообразни лозунги, обаче, всѣки разбира и цели преди всичко освобождението: *не автономията, не федерацията, не и самостоятелната македонска държава, а свободата — премахването на националното иго.* Както казва Ленинъ: „Правото на национално самоопредѣление съвсемъ не е равносилно на искането за отдѣляне раздробяване и образуване на дребни държави. То означава само последователна борба противъ всѣки националенъ гнетъ". И продължава: „Признаване самоопредѣлението не е равносилно на федерацията, като принципъ. Можешъ да бѫдешъ решителенъ противникъ на този принципъ и сторонникъ на демократическия централизъмъ и сѫщевременно да предпочиташъ федерирането при националното неравноправие, като единственъ пѫть къмъ демократически централизъмъ. Именно отъ това гледище, Марксъ, бидейки централистъ, предпочиташе федерирането на Англия съ Ирландия предъ насилственото подчинение на последната"[14]. Съ това, че въ издигането на лозунгитѣ, ние: македонскитѣ българи, македонскитѣ турци, ромъни и албанци, отиваме въ исканията си до обособяване на Македония въ отдѣлна самостоятелна държавѣ, още не означава, както мислятъ тѣсняцитѣ, че непременно трѣбва да създадемъ своя държава и да се превърнемъ въ „македонска нация".

Ето защо ни се виждатъ излишни и смѣшни всички спорове и борби на македонската емиграция

въ България и Америка около въпроса за формата на нашето освобождение. Ние разбираме, че една емиграция, откжсната отъ поробенитѣ краища и лишена отъ непосрѣдственото участие въ борбата за това освобождение, все ще трѣбва да има съ какво да се занимава около маситѣ на кафенетата и тезгяхитѣ на механитѣ, незадоволена въ своя високъ борчески духъ съ ролята на единъ второстепененъ факторъ, движещи се по строго очертания отъ историята пжть на моралната и материална подкрепа. Но смѣтаме, че тѣ трѣбва веднажъ за винаги да престанатъ, защото съ удари въ въздуха, за да може да се изгради онова македонско и въобще всебългарско единство по въпроса за поробенитѣ българи, което ще бжде гаранция за успѣха на нашитѣ национални идеали.[16]

Формата, въ която ще се излѣе нашето освобождение, не зависи само отъ субективно изповедванитѣ едни или други разбирания. Тя ще се опредѣли покрай тѣхъ и отъ обективното участие на редъ условия, обхащащи историческия моментъ на ликвидиране вѣковното робство и ще има значение за насъ до толкова, до колкото изчерпи напълно съдържанието на нашитѣ съкровени стремежи. Не е формата, която може да измѣни историческия ходъ на нацията и я принуди да живѣе разпокжсана въ отдѣлнитѣ си части. Австрийската монархия, сжществувала вѣкове, превърнала се следъ войнитѣ въ република и присъединена днесъ къмъ майката-отечество Германия, е най-ярското доказателстио на желѣзнитѣ закони, на които се подчиняватъ обществата, народитѣ и нациитѣ,

мимо наложенитѣ имъ временни форми на сѫществувание. Добъръ е примѣрътъ и съ дветѣ България отъ 1878 г. Великитѣ сили, въ желанието си да осуетятъ Санъ-Стефанска България и даже за дълго време да я направятъ невъзможна, по силата на Берлинския договоръ не само че отрѣзаха отъ нея Македония, Тракия и Добруджа, но и създадоха една васална на султана губерния, наречена „Източна Румелия". Сѫщитѣ, обаче, презъ 1885 г., съ пръстъ въ устата, приеха свършения фактъ съ присъединението, като подчертаха съ това още веднажъ, че нищо не е въ състояние да спре победния маршъ на нациитѣ, борящи се за обединение, и че вървѣйки изъ този пѫть, тѣ въ сѫщность служатъ на прогреса и се явяватъ сторонници на общочовѣшкия идеалъ за миръ между народитѣ.

Нищо толкова не раздѣля държавитѣ днесъ, нищо толкова не ги насъсква едни срещу други, колкото противоречията, сѫществуващи между тѣхъ на национална база. Пълното премахване на националнитѣ имъ противоречия ще означава деньтъ на пълното имъ побратимяване. Това време, както казахме, независимо отъ сѫществуващитѣ порядки, иде, — и никакви изкуствено създадени форми, целящи привидното разрешение на националния и малцинственъ въпроси, не ще спратъ волята на човѣчеството да скѫса единъ пѫть за винаги веригитѣ на националното иго.

IV.

Какъ поставятъ въпроса тѣсняцитѣ

„Поради сходството на македонския езикъ съ българския езикъ, въ Македония подъ българска власть не се чувствува така болезнено асимилаторството, както това се чувствува въ Македония подъ гръцка и сръбска власть. Това, обаче, съвсемъ не значи, че въ Петричкия край липсва асимилаторство. Напротивъ, тукъ съ него се отиде толкова далеко, че дори въ съзнанието на много македонци бѣше залѣгнало убеждението, че македонцитѣ сж българи и следователно за Петричкия край не може да се говори за асимилаторство и въобще за националенъ гнетъ. Най-голѣмата вреда, която старитѣ върховисти допринесоха на македонския народъ и на неговата освободителна кауза се състои въ това, че тѣ активно провеждаха политиката на българскитѣ империалисти за асимилиране на македонцитѣ чрезъ велико-българскитѣ училища, черкви, вестници и клубове въ Македония още подъ турска власть, както и чрезъ нахлуване въ нея на върховистки чети за българизиране на македонското население. Тази стара политика, която и днесъ продължава, имаше и има за цель да накара македонскитѣ славяни да се чувствуватъ българи, а не славянска македонска нация, която да даде моралното право на българскитѣ империалисти да окупиратъ цѣла Македония противъ организирането на македонския народъ въ македонската народна република И днесъ въ Петричко младежьта е принудена да се учи на български, а не на македонски езикъ, на велико-българска училищна програма

вмѣсто на македонска такава съ историята, и економиката, съ борбитѣ и копнежитѣ на македонския трудовъ народъ за национално-политическо освобождение.

Поради българската асимилаторска политика, прилагаща се много ревностно навсѣкжде въ Македония, македонскитѣ славяни все още не сж си доразвили своя езикъ до единъ обработенъ литературенъ македонски езикъ и сж принудени да се ползватъ въ литературата и пресата съ най-близкия къмъ македонския езикъ — съ езика на българитѣ".

---

*) Горното цитираме изъ „Национално-колониалния гнетъ въ Петричко", печатано въ „Македонско знаме" — бр. 21—34 г.

Така поставенъ въпроса ни заставя преди всичко да се занимаемъ съ теоретическия анализъ на понятията нация, народъ, държава и историческия прегледъ на фактитѣ, съпжтствуващи създаването на българската нация, съ която ние македонскитѣ българи образуваме едно и недѣлимо етническо цѣло. Чисто политическата обосновка на тезата, която ни даватъ тѣсняцитѣ, игнорираща науката и грубата действителность, идватъ да подчертаятъ още веднажъ слабостьта имъ да разрешаватъ метафизически и механически, чрезъ безплътни неиздържани хипотези „революционнитѣ задачи" и да се въртятъ като сомнабули въ омагьосания кржгъ на сто-процентовото си невежество. Битието за тѣхъ не сжществува, въпрѣки, че споредъ Маркса, то служи за основа на всѣка здрава мисъль, разбира се, когато имаме очи да виждаме и уши да слушаме — едно условие, което е забравилъ да препоржча на пламеннитѣ си последователи въ България.

V.

Нация — народъ — държава*

Нацията е икономическа, политическа и езиково-културна общность на група хора, живущи въ дадена територия, закржглена въ една или повече еднонационални или многонационални държави.

Обикновено се мисли, че тамъ кждето сж на лице тѣзи четири изброени признаци — на лице е и тя. Сталинъ казва: „части отъ една и сжща нация, могатъ да говорятъ на единъ и сжщъ езикъ: тѣ ставатъ различни нации, ако кой и да е признакъ на нацията (стопанска общность, територия) престане да бжде общъ". Този принципъ, обаче, исторически не винаги се оказва вѣренъ, Той претърпява известни отклонения въ отрицателна смисъль, налагани отъ колебанията и промѣнливостьта въ политическата история на нациитѣ. Има наистина случаи, когато часть отъ известна нация, откжсната по едни или други причини отъ нейната общность и заживѣла отдѣленъ самостоятеленъ животъ, е придобивала напълно качествата на нова неция. Тукъ, за примѣръ, се посочва Австрия, макаръ че тя се обособи въ отдѣлна държава, преди още да бѣше се родила единна нѣмска нация отъ развалинитѣ на феодализма — предимно нейното основно ядро Германия и Австрия придобиха всички външни отличителни признаци на отдѣлни нации, които дълго време враждуваха по-

*) Настоящата глава въ по-голѣмата си часть е извадка изъ „Националъ-революционнитѣ двнжения" — Аписъ, 1933 год.

между си и даже водиха кръвопролитни войни. Но фактически, съ новото течение за аншлуса, разбира се, възникнало подъ натиска на непреодолими икономически и политически причини, тѣзи две нации признаватъ, че не сж били нищо друго освенъ *два отдѣлни народи, принадлежащи къмъ една и сжща нация — нѣмската**). Това ни навежда на мисъльта, че има случаи, при които откжсването не дава за резултатъ образуването на нова ниция.* De iure — да, но de facto — не. Въ сжщность се образува отъ откжснатата часть само новъ народъ. А това е съвсемъ друго нѣщо. Въ това отношение. примѣрътъ съ Швейцария е твърде нагледенъ — класически. Народътъ, населяващъ тази страна, произхожда отъ две нации: нѣмска и френска Макаръ че живѣе въ една икономическа и политическа общность, той е запазилъ своитѣ национални различия които карать и днесъ мнозина да я дѣлятъ на нѣмска и френска Швейцария. Такъвъ ще бжде случая съ Македония, когато единъ день се освободи и обособи като държава, отдѣлна отъ българската. *Ще имаме на лице тогава македонски народъ, както го имаме вече национално потиснатъ, състоящъ се отъ отдѣлни национални групировки (българи, турци, аромъни и пр.), но не и македонска нация, както погрѣшно мислятъ някои пролетарски сръди въ България, зле тълкувайки Сталина.* Иначе, какъ могатъ да съгласуватъ своитѣ разбирания съ неговитѣ признания въ заключителната му речь предъ XVI конгресъ на Всеруската Компартия? „Ние — казва той — унищожихме националнитѣ привилегии и установихме националното равноправие Ние унищожихме държавнитѣ граници, въ стария смисълъ на думата: пограничнитѣ колове и митническитѣ прегради

---

*) Днесъ аншлуса е свършенъ фактъ.

между нациитѣ въ СССР. Ние установихме единството на икономическитѣ и политически интереси на народитѣ въ СССР. Но означава ли всичко това, че ние унищожихме самитѣ национални различия — езикъ, култура, нрави и т. н?" Означава ли това, бихме запитали и ние отъ своя страна че въ СССР съществува само една нация?

Очевидно е, че теорията на признацитѣ не трѣбва да се схваща само теоритически, а исторически — нѣщо, което забравятъ мнозина и я осакатяватъ до безобразие. Идваме значи до заключението, че откѫсването, нарушението въ признацитѣ на една нация, не дава за резултатъ моментално създаване на нова нация. За това сѫ нуждни вѣкове. Предвидъ пъкъ движенията за пълно национално освобождение и обединение на нациитѣ, които се разгарятъ днесъ, това е даже невъзможно. *Откѫсването, при условие, че откѫснатата часть заживѣва отдѣленъ, самостоятеленъ животъ, създава само новъ народъ.* Понятието народъ се различава отъ понятието нация по това именно, че е часть отъ нея, или пъкъ общность отъ части на различни нации. Тѣзи две понятия се покриватъ само въ единъ единственъ случай, когато народа, като икономическо и политическо цѣло, е съставенъ само отъ една нация. Въ случаитѣ пъкъ, когато се откѫсватъ незначителни части отъ известна нация и се присъединяватъ (винаги насилствено, разбира се) къмъ друга, получаватъ се така наречените национални малцинства.

Въпросътъ за националнитѣ малцинства днесъ е единъ отъ най-болнитѣ политически въпроси и той не може да бѫде разрешенъ, освенъ по пѫтя на самоопредѣлението имъ и даването пълни политически и културни права. Националниятъ въпросъ е покрай другото и малцинственъ въпросъ.

VI.

Разборъ на понятията

Въ обикновения говоръ, народъ и нация се употрѣбяватъ като равнозначущи понятия. Казва се, напримѣръ, български народъ, българска нация. Това до нѣкжде се оправдава съ понятието държава, която не е нищо друго, освенъ централна власть, упражнявана надъ дадена територия, въ която могатъ да живѣятъ една или много нации. Тамъ кждето имаме държава, имаме и народъ, казано на политически езикъ. (Швейцарски народъ, български народъ и пр.). Но етнически този народъ бива разчленяванъ на отдѣлни национални групировки, отъ които е съставенъ. Швейцарскиятъ народъ, напримѣръ, е образуванъ отъ две нации: нѣмска и френска. *Народътъ, значи, е политическо понятие; нацията — етническо.*

Съобразно това гледище, можемъ свободно да употрѣбяваме „български народъ“ за всички случаи, когато искаме да опредѣлимъ българитѣ населяващи територията на българската държава, както и „Македонски народъ“ за всички македонски българи, турци, аромъни и пр. живущи въ предѣлитѣ на Македония. Но кажемъ ли „българска нация“, ще разбираме всички българи: свободни, поробени или въ емиграция (чужбина).

И така: Македония е страна, населявана отъ македонски народъ, въ болшинството си състоящъ

се отъ българи, представляващи часть отъ българската нация. *Основното ядро на тази нация е българската държава, къмъ която ние всички поробени или свободни, имаме единъ свещенъ дългъ: да я пазимъ като зеницата на очитѣ си и никога да не забравяме, че тя представлява отъ себе си единъ отъ най-важнитѣ фактори за изграждането на всебългарското единство.*

VII.

Българската нация

Най-старото население на Балканитѣ се смѣта трако-илирийското. Тракийското заемало източната и южната, а илирийското западната часть отъ Адриатика. Съдбата на това население, което исторически и етнографически нѣма нищо общо съ днешното въ Македония*), издигнало се до степень на една огромна държава при Филипъ и Александъръ Македонски, била твърде промѣнлива. Първо гърцитѣ, а после римлянитѣ оказватъ своето влияние надъ него и успѣватъ постепенно да наложатъ характернитѣ черти на обществено-държавния си строй. Но историческата му роля, твърде бурна, къмъ края на V вѣкъ се губи съвсемъ, за да бъде поета отъ нахлуващитѣ въ полуострова нови пле-

*) Ние все пакъ не отричаме, че то не е оставило нѣкои и други черти при смѣсването съ славянитѣ и българитѣ — предметъ на изследвания отъ страна на нѣкои антропологически науки.

мена — предимно славяни и българи. Първитѣ, още къмъ края на цитувания вѣкъ, започватъ да прииждатъ и заселяватъ Балканитѣ и то отъ различни страни; а вторитѣ къмъ половината на VII в. (679 г.) се явяватъ по два пѫтя: североизточенъ (Дунава) подъ водителството на Аспаруха, който засѣда въ Добруджа и югозападенъ — презъ Панония, подъ водачеството на брата му Куберъ, който засѣда въ Македония, на първо време още чакъ до Битоля. Бидейки войнствени, съ аристократично държавно устройство, българитѣ лесно се справятъ съ славянскитѣ племена, които, вече осѣднали, се дѣлили на родове на чело съ старейшини и живѣли примитивно — демократиченъ животъ. Тѣ разпарчаватъ общинната имъ земя, разграбватъ свободната и завоюваната и претопявайки се въ тѣхъ (като малцинство) загубватъ езикъ и вѣра, но налагатъ своята организация. Въ това отношение феодализъма, поради взаимнитѣ изтрѣбления на българскитѣ и славянски боляри, не е могълъ да се разцъвне както на Западъ и попрѣчи на засилващата се централна власть на хановетѣ. Разбира се, претопяването или сливането на славянския съ българския елементи не се завършило лесно и мирно. Междуособията прѣчели на образуване общата имъ държава, докато най-сетне, следъ много бунтове и ханскн смѣни, става свършенъ фактъ — при Телериг, 767 г.

Обстоятелството, че първи българитѣ създаватъ славянска държава на Балканския п-въ, имъ представя всички възможности не само да завоюватъ по-голѣма часть отъ него, не само да подчи-

нятъ побъ своята егида останалитѣ самоизяждащи се славянски племена, недозрѣли още за подобна политическа организация, но и да ги тикнатъ по пѫтя на националното славяно-българско единство. При сѫществуващитѣ тогава обективни условия и племенния, необособенъ отдѣлно националенъ животъ на славянитѣ стоящи извънъ тази държава, това не е било мѫчно да се постигне. Македонскитѣ славяни сѫ чувствували естественъ стремежъ да се присъединятъ къмъ България, тъй като по езикъ и племенна характерность, тѣ принадлежали къмъ групата на мизийскитѣ славяни, включени въ основното ядро на българската държава*. Тукъ помогнало и старанието на българскитѣ царе да съчетататъ разширението на границитѣ чрезъ завоюванията съ упоритата дейность на просвѣтителнитѣ люде за насаждането на единна, обща духовна и материална култура**. И ето виждаме, при Аспаруховия наследникъ — Тервелъ, който получилъ отъ Византия титлата кесарь, въ състава на българското ханство да влиза нова область — Загория (Източна Румелия). Въ 809 г. ханъ Крумъ превзема Сердика (София), а следъ това разбива виз. императоръ Никифоръ и навлиза въ Македония и Тракия. 817 г. Омортагъ присъединява областьта Стремъ между рѣкитѣ Сава и Дрина. При Пресиамъ, 852 г., Македония окончателно влиза въ състава на българската държава — едно положение, което трае

*) Вижъ „Прабългаритѣ“ отъ Геза Фехеръ.

**) Безбройнитѣ монастири издигнати отъ тѣхъ и богатата книжнина свидетелствуватъ за това.

презъ първото (Борисъ, Симеонъ. Петъръ) и второто (братята Асеновци) български царства, засѣга известно време третото (Фердинандъ), а фактически се поддържа непрекжснато чакъ до наши дни съ неразривнитѣ кръвни и духовни връзки на живущитѣ оттатъкъ и отсамъ Осогово и нѣма изгледи да се наруши и за напрѣдъ, въпрѣки всички превратности на сждбата. Приемника на Пресиамъ — Борисъ, давайки си смѣтка, че идеята за затвърдяването на българската държава и обединението на славянскитѣ племена отъ Балкана съ тѣзи отъ Вардарската долина външно-политически е осжществена, полага усилия и за вжтрешното сцепление, като налага националиата имъ спойка и така създава всички предпоставки за правилния вървежъ на общата имъ политическа и духовна, културна история. Голѣмъ дѣлъ въ тази работа се пада на покръстването (865 г.) и особено на дейностьта на Климентъ Охридски. Последниятъ, улѣсненъ отъ безсмъртното дѣло на братята солунчани — св. св. Кирилъ и Методий, възпиталъ въ Македония повече отъ 3.050 ученика я превърналъ по този начинъ въ огнище на българщината. Отъ този моментъ представяващъ завършенъ етапъ не само на политическото, но и на духовното приобщаване на македонскитѣ славяни къмъ българската държава, тѣ представатъ да сжществуватъ като славянска маса, отдѣлна отъ българитѣ. Отъ този моментъ и въ историята, и въ политиката и въ науката, и въ свѣтската и църковна литература на балканскитѣ и европейски народи, се говори само за македонски българи. И нищо не е било въ състояние да нару-

ши единството на тази огромна маса българи живущи въ предѣлитѣ на великото българско царство. То успѣва да мине презъ меча и огъня на гръцкитѣ (1018—1190 г.) Душанови (1331—1353 г.) и турски (1396—1912 г.) завоевания, да победи стихията на вѣковетѣ и да замѣси маята на българската нация, оформила се въ епохата на възраждането Още отъ тогава за историята бѣ ясно това, което за тѣсняцитѣ и последователитѣ на Цвиичъ и днесъ не е ясно, *че македонската нация не сѫществува; че въ Македония славянитѣ сѫ българи, а не безлична маса, лишена отъ съзнанието за своята българска национална принадлежность.* Не е тайна за никого сѫщо така, че процесътъ за образуването, въ новитѣ времена, на българското национално съзнание, се захваща въ Македония. Македонцитѣ даватъ първия тласъкъ за националното възраждане на всички българи. Братята св. св. Кирилъ и Методий — създателитѣ на българската азбука, която бива усвоена и приспособена и отъ другитѣ славянски народи; Отецъ Паисий — родоначалникътъ на българското възраждане; Неофитъ Рилски—патриархътъ на българскитѣ учители; Хаджи Теодосий — основателтъ на първата българска типография въ Солунъ — 1938 г.; Кирилъ Пейчиновичъ, Райко Жинзифовъ, братята Миладинови и др. български будители, безъ които едвали би сѫществувала днесъ България, сѫ отъ Македония. Тѣхниятъ животъ и тѣхнитѣ дѣла не само подчертаватъ българския характеръ на последната, но я издигатъ до висотата на една свещенна земя за всички българи и на единъ живъ и непрекѫсващъ из-

воръ на българщината, въ чийто бистри води се кжпе и живѣе цѣлата българска нация.

Разпокжсването на Санъ-Стефанска България съ Берлинския договоръ отъ 1878 г. и подѣлбата на Македония извършена въ Ньои, 1618 г. съ нищо не промѣниха това положение. Отстоящи твърдо на всички удари на сждбата и на съответнитѣ режими, македонскитѣ българи стоятъ здраво на своитѣ вѣковни позиции.

VIII

Други факти и доказателства

Че македонскитѣ славяни сж българи, това не отричаха по-рано и самитѣ тѣсняци.

„Условията за развитието на обществснитѣ класи и революционното движение за България и за Македония бѣха едни и сжщи. Ние знаемъ, че деятелностьта на нашитѣ революционери не граничела само въ България — северна и южна, но още по-несъмнено е и това, че резултата очакванъ за България е билъ очакванъ и за Македония. Нѣщо повече. Дори и македонеца е взималъ деятелно участие въ подготовката и организирането на революцията“ *).

Въ първата срѣща на възстаналия робъ и турския аскеръ 1868 г., когато бива разбита четата на Караджата и х. Димитъръ, взиматъ участие и

*) Списание „Ново време“, кн. 1—1901 г.

българи отъ Македония, между които историята е запазила имената на Божилъ Димитровъ, Спиро Джеровъ и Христо Македонски. Съ Ботевата чета минаватъ десятки други. Първитѣ комитети ратуващи за съединението между северна и южна България, въ която да бѫде включена и Македония, се създаватъ отъ македонци, между членоветѣ на които се изброяватъ Пере Тошевъ, Гьорче Петровъ и други — по-късно станали водачи на мак. освоб. движение. Въ акта на съединението отъ 1885 г. и войната срѣщу сърбитѣ участвуватъ 4 роти македонски българи.*) Много по-рано, поради това Македония бива включена въ обсега на революционната дейность започната отъ ЦК на българското привременно правителство, начело съ боговдъхновения си апостолъ Левски. Малкото време, обаче до Априлското възстание отъ 1876 година, непозволило тя да се свърже организационно съ останалитѣ революционни области въ България. Впрочемъ, такъвъ е случая и съ Софийския окржгъ, който даже и не се споменава отъ дейцитѣ по онова време, тъкмо поради тази причина, че не е билъ подготвенъ да вземе участие въ възстанията. Затова пъкъ въ духовно отношение, въ резултатъ на черковнитѣ борби срещу фанариотитѣ, обединили всички българи въ едно. Априлското възстание дало изразъ на всебългарската общность въ прочутия си манифестъ, подписанъ съ кръвьта на апостолитѣ, въ който се подчертава, че „деньтъ на Априлското възстание е день на българското на-

*) Вижъ „Мемоари“ отъ Н. Генадиевъ.

родно възстание въ България, Тракия и Македония“ **) И ако следъ Берлинския договоръ, по тактически причини, общо-българското нац. освобод. движение се разпадна на македоно-одринско или чисто македонско, добруджанско и тракийско, заживѣли съобразно условията отдѣленъ самостоятеленъ животъ, съ това съвсемъ не се създадоха автоматически македонска, добруджанска или тракийска нации. Бащата на българския социализъмъ — Димитъръ Благоевъ, за когото въпроса за освобождението на Македония идва непосрѣдствено следъ въпроса за собствената защита на социализъма, смѣта, че всѣка партия, и особено тази на социалиститѣ, трѣбва да даде своята точна формула за разрешението на този въпросъ. Тази формула, споредъ Дим. Благоевъ, за времето, е „автономията на Македония веднажъ за винаги“. Съ нея българскитѣ социалисти сж целили да отрѣжатъ домогванията на военнолюбивитѣ срѣди, проповѣдващи тогава открито присъединениесо на Македония къмъ България чрезъ една война, вмѣсто чрезъ революция. „Македонската агитация, която не би си поставила за цель Македония за македонцитѣ веднажъ за винаги, съ основание ще възбужда подозренията на всички. Всѣки би видѣлъ тогава, че задъ нейния гръбъ стои нѣкоя отъ малкитѣ балкански държавици“*) и значи, освобождението не ще може да се постигне.

---

*) Вижъ „Записки по българскитѣ възстания“ отъ З. Стояновъ.

* Списание „Ново време“ — 1897 г., статия — „Македонскиятъ въпросъ“.

Въ последствие, тази идеология претърпява известни промѣни, за да стигне отъ лозунгитѣ за Балканската Федерация до тѣзи на пролетарската диктатура и съветскитѣ балкански трудови републики.

Но въ желанието си да насочатъ по този пѫть мак. освоб. движение, тѣ не си послужиха както днешнитѣ имъ побъркани последователи съ създаването на една несѫществуваща нова „македонска нация", която да срещупоставятъ на действително сѫществуващата българска за нѣкои евтини партийно-политически цели. Д. Благоевъ е родомъ отъ Македония и не би позволилъ това мизерно падение на българския социализъмъ. Той познава основно своята родина и не се свѣни да се нарича българинъ отъ Македония. Това положение е ясно и за всички останали водачи и сподвижници, като Кирковъ, Кабакчиевъ, Клинчаровъ, Георги Димитровъ, Василъ Коларовъ, В. Главиновъ и др. Ето защо, българскитѣ социалисти (тѣсни) бързатъ да признаятъ: *„че македонската нация нѣма и че днесъ въ Турция има само провинция Македония, която се населява отъ българи, турци, сърби, гърци, арнаути, цинцари и евреи"**)

Че е така говорятъ и следнитѣ исторически факти:

1. Въ далечнитѣ времена, византийскитѣ писатели наричатъ населението, живущо въ Македония, славяни. Въ последствие, въ епохата на Симеона,

---

*) „Работнически в-къ", бр 12 — 1899 год., статия „Мак въпросъ"

тѣ наричатъ сѫщитѣ славяни — българи, а земята имъ България*).

2. Въ прочутата карта на Османската империя, излѣзла отъ ржката на френския етнографъ Ами Буе презъ 1847 г., Македония е боядисана съ българска боя**).

3. Кузинеръ, френски консулъ въ Солунъ и археологъ, нарича сѫщо македонцитѣ — българи***).

На сѫщото мнение е и знаменитиятъ естественикъ Гризебахъ, френскиятъ консулъ Леянъ отличниятъ познавачъ на Албания — Ханъ и др. европейски свѣтила на науката и политиката, като: Каницъ, Еротей, Рачанинъ, англичанитѣ Макензи, Урби и др.

5. Отъ Дуклянииния сръбски лѣтописъ (прередактиранъ на латински езикъ въ XIII вѣкъ) знаемъ, че Иванъ Владимиръ е зетъ на Самуила отъ дъщеря му Косара. Тамъ се пише дословно: *Българскиятъ царь Самуилъ*, като залови князъ Владимиръ, заповѣда да се изпрати последния на заточение въ Охридския край, въ едно мѣсто, наречено Прѣспа, гдето се намираха дворцитѣ на този императоръ. Императорътъ, който обичаше много дъщеря си и знаеше, че Владимиръ е отъ царски родъ, го прие милостиво и му предаде за невѣста

---

*) G. geddrenus — Corpuc scriptorum Historiae Bizantine, 1885.

**) Etnografaphische karte des osmauiche Reiches, 1847.

***) Cousinéry — Voyage dans le Macedoine, 1831.

своята дъщеря. И следъ като биде прославена свадбата на дъщеря му, както трѣбва, императорътъ постави Владимира за краль и му повърна бащината земя, както и цѣлата Драчка область".

Съвременията сръбски историкъ Вл. Джоровичъ, въ своята книга „История Югославие", е пропусналъ, сигурно отъ невнимание, да мине следния фактъ: „Презъ 1073 г. Македония възстава срещу византийцитѣ. По молба на възстаницитѣ, Сърбия изпраща Бодина — синъ на тогавашния сръбски князъ, който билъ провъзгласенъ отъ възстаналото население за *български царь*. По този поводъ получилъ името Петъръ".

7. Стефанъ Първовѣнчани (сръбски краль) нарича Охридския архиепископъ Хоматиянъ „Архиепископъ целе Бугарске".

8. Иванъ Раичъ, прочутъ древно-сръбски историкъ, тоже говори за Македония, като българска страна и изрично посочва границитѣ между Сърбия и България: Косово поле и Морава.

9. Босненскиятъ сърбинъ Верковичъ печати презъ 1860 г. сбирка народни пѣсни, подъ заглавие: „Народне песме македонских бугара". По-късно той издава книгата: „Описание бита македонскихъ бугара". Сжщиятъ е доставилъ на графа Игнатиева, чрезъ рускиятъ консулъ въ Солунъ, етнографическитѣ и статистически данни, които легнаха въ основата на Санъ-Стефанския договоръ.

10. 1830 г. Скопяни първи изявяватъ желание да иматъ български владици — вмѣсто гръцки, наложени следъ унищожението на Охридската Архиепископия презъ 1767 г. Това дало поводъ на Са-

моковци, Търновци, Пловдивчани, Охридчани и др. да поведатъ и тѣ борба за български владици и за българска църква*).

11. 1870 г. Султанъ Абдулъ Азисъ, по проектъ на папа Григорий VI, издава ферманъ, съ който учредява българската екзархия. Споредъ чл. 10 на фермана, нейния диоцесъ се състои отъ следнитѣ епархии: Русенска, Силистренска, Шуменска, Търновска, Софийска, Врачанска, Ловчанска, Видинска, Нишка, Пиротска, Велешка, Самоковска, Пловдивска, Сливенска и Созополска. Освенъ това, ферманътъ давалъ право да се присъединятъ къмъ българската екзархия и онѣзи епархии, две трети отъ населението на които биха поискали това. Отъ последното се възползували и останалитѣ епархии въ Македония, които въ последствие сж се приютили подъ закрилата на Екзархията**)

12. Въ 1867 г. сръбскиятъ м-ръ на външнитѣ работи Гарашининъ, заедно съ представителитѣ на българския революционенъ комитетъ въ Букурещъ, подписва протоколъ за създаване на Югославянска държава отъ Сърбия и България подъ скиптъра на сръбския кралъ Михаило Обреновичъ. Като

---

*) Професоръ Геновъ — Источенъ въпросъ.

**) Считаме за излишно да упоменаваме и другитѣ подобни султански фермани, както и разнитѣ хумаюни и тѣмъ подобни политически актове на Отоманската империя, съ които тя, отъ висотата на своитѣ най висши учреждения, назовава винаги македонскитѣ славяни — българи и ги третира като такива. Отминаваме и проекта за Санъ-Стефанска България, въ която е била включена и Македония.

съставна часть на проектираната федерация бѣ призната изрично и Македония.

13. Интересно е сѫщо и писмото на председателя на ИКИ презъ 1920 г. отправено до Балканската комунистическа федерация, въ което се казва: „Противъ властьта на сръбската земевладѣлческа олигархия възставатъ еднакво и *македонски българи* и албанци и черногорци и хървати и бошняци".

Значи, и за III Интернационалъ македонска нация не сѫществува.

Бихме могли да посочимъ хиляди подобни доказателства отъ чужди и наши източници, които като ги съберемъ и издадемъ, да наброяватъ не единъ томъ. Това нито ни е възможно, нито пъкъ е нужно. Македония, съ своето население и съ всичкитѣ си особености отъ географически, геоложки, етнографски, икономически, исторически и т. н. характеръ, е ясно очертана, опредѣлена национално, за да повѣрватъ и слѣпцитѣ въ истиностьта на подържаната отъ насъ теза: че македонскитѣ славяни сѫ българи, и то българи не отъ вчера.

Но тѣсняцитѣ лесно не се съгласяватъ. „Така е, — казватъ, — но днесъ времената се промѣниха и измѣниха този характеръ на Македония". Въ сѫщность, промѣната е само политическа, а не етническа и национална. Днесъ македонцитѣ, по причини известни всѣкиму, криятъ своя произходъ и за да не се кажатъ, че сѫ сърби или гърци, приктикуватъ общо-признатото — македонецъ. Това е лесно обяснимо при условията, при които живѣе македонскиятъ народъ — условия на робство и тероръ,

Но да се заключи отъ тукъ за сѫществуването на „македонската нация“ е прибързано и грѣшно. Това незначи само, че тѣсняцитѣ не сѫ схванали правилно настроенията на населението въ поробена Македония. Това означава сѫщо отричане разнородния етнически характеръ на Македония и потѫпкване на сѫществуващитѣ тамъ малцинства: аромъни, евреи, турци и др. Единъ плебисцитъ, или просто една екскурзия до първото македонско село покрай границата, пъкъ и по-навѫтре, ще докаже на всѣки тѣснякъ противното и ще го излѣкува за винаги отъ манията да създава за 24 часа отъ най-разнородни елементи нова нация. Такова нѣщо не се среща даже и въ Библията, кѫдето чудесата просто си чукатъ главитѣ отъ изобилие. Неможе историята да се рѣже като рахатъ-локумъ. Неможе да изчезне моментално една национално обособена група, която до 1934 година* се е считала за българска, а отъ тази година насетне за друга, новоизмислена нация. Другъ е въпроса, ако сърбитѣ и гърцитѣ асимилиратъ Македония. Макаръ че това е изключено, като възприемемъ теоретически асимилацията, ще получимъ сръбска или гръцка нация — не и македонска.

---

*) Отъ тази година, споредъ тѣсняцитѣ, започва лѣтоизчислението на новата „македонска нация“.

IX.

Заключение

Тезата на тѣсняцитѣ не издържа критика. Македонска нация нѣма. Нѣма и славянска македонска нация. Сѫществува само македонски народъ въ процеса на своето политическо освобождение и обособяване, състоящъ се отъ отдѣлни национални групировки: българи, турци, аромъни, албанци и евреи. Неотговарящи на историята и действителността сѫ твърденията, че поради редъ условия, македонскитѣ българи сѫ се трансформирали въ „славянска македонска нация". Нима тѣзи условия не сѫ сѫществували и за македонскитѣ турци, аромъни и евреи? Защо тогава тѣсняцитѣ не сѫ поне последователни и не прокламиратъ сѫществуването и на „селджуко-македонска" или „юдео-македонска" нации? И защо мислятъ, че македонскитѣ турци, аромъни и евреи сѫ запазили своето национално съзнание, като национални малцинства, а мак. българи, представляващи болшинството отъ населението въ Македония и надарени съ много по-голѣма съпротивителна сила сѫ го загубили, за да го потърсятъ въ нѣкоя нова нация? Елементарната справедливость изисква да се признае, че македонскитѣ българи бѣха първитѣ, които поведоха борбата за освобождението на Македония, явиха се призвани ржководители на общото македонско, организирано по-кѫсно, Илииденско възстание (1903 год.) и може би, ако е решено Македония да из-

чезне отъ лицето на земята, ще бждатъ последнитѣ защитници на нейното име и на нейната свобода.

Сжщо така, смѣшно е да се твърди, че диалектитѣ, съ които си служатъ македонскитѣ българи, нѣматъ нищо общо съ българския книжовенъ езикъ. Ние не сме филолози, за да се впуснемъ въ подробни изследвания на този въпросъ пъкъ и смѣтаме това за излишно. *Но ще подчертаемъ преди всичко, че въ никой другъ славянски езикъ, освенъ въ българския, не се употрѣбява членътъ* **тѣ, та, то** *и за множествено число* **тѣ,** *съ които си служатъ мак. диалекти въ точность или въ нѣкои вариации.* Не напраздно Македония се смѣта за люлка на българската писменность! Братята св. св. Кирилъ и Методий изнамѣриха българската азбука за българското население въ Македония и Одринско, за чийто езикъ и бѣше приспособена, а не за населението на днешна България, предчувствувайки, че нѣкога нѣкои неблагодарници отъ тукъ ще хвърлятъ камъни по тѣхъ и тѣхното свѣщенно дѣло. По тѣзи въпроси и днесъ въ науката се водятъ горѣщи спорове. Но едно е вѣрно: и двамата свѣтители и просвѣтители сж българи, родомъ отъ Македония. Създадената отъ тѣхъ *българска* азбука, поради възприемането ѝ отъ всички останали славянски народи, не само отъ българския, придобива значението на славянска и за туй нѣкои погрѣшно я назовават „славянска". Че е българска, говори и факта съ старобългарския църковенъ езикъ, запазенъ отъ ромънцитѣ при възприемането на кирилицата. Споредъ покойния професоръ Б. Цоневъ отъ онова време и до днесъ въ говоримия и пи-

сменъ ромънски езикъ сж останали повече отъ 6000 български думи. *Българската азбука-кирилица, има и това значение, че тласна културното развитие и на останалитѣ славянски народи, които възприели я като своя съ известни редакции, успѣха навреме да се срещупоставятъ на влиянието отъ Западъ и съ установената си вече писменость да изградятъ условията на самостоятелния си животъ и на самостоятелната си славянска култура.* Наградата, обаче, за Македония, която даде първия тласъкъ за културно и национално съзнаване на славянитѣ — бѣ робството. Нѣма по-черна неблагодарность отбелезана въ историята отъ тая, додѣлена на страната, въ която се родиха Св. св. братя — страната, която и днесъ все още пъшка подъ игото на славяни.

Македонскитѣ диалекти сж клонъ отъ общия български езикъ и затова не сж успѣли и нѣма да успѣятъ никога да се обособятъ въ македонски книженъ езикъ, отдѣленъ отъ българския.

Въ груба историческа грѣшка тѣсняцитѣ изпадатъ и по въпроса за борбата на върховиститѣ и централиститѣ, която не е била за побългаряване на „мік. славяни“ — по-българи и отъ българитѣ въ България, а за привесъ на една отъ двете сжществуващи на времето политически тези за освобождението на Македония: войната или революцията. Тѣкъвъ характеръ имаше и борбата между еволюционизма на Екзархията и подготовката на масовото въоржжено възстание отъ страна на ВМРО Пропаганда за „побългаряване“ въ Македония не е имало никога въ новитѣ времена. Имало е само

щракане на идеи между свободнитѣ и поробени българи.

Колкото пъкъ до това, че Петричко е национално потиснато, да прощаватъ. Такава глупость не биха могли да понесатъ и дечурлигата. България е една отъ малкото страни въ свѣта, въ която националнитѣ малцинства (евреи, турци, арменци и др.) се ползватъ съ най-широки права. *Това още повече важи за македонскитѣ българи. Тѣ се чувствуватъ пълноправни граждани въ нея и живѣятъ съ пълното съзнание, че заедно съ всички българи, кѫдето и да се намиратъ, съставляватъ една и недѣлима нация.* Другъ е въпроса за режимитѣ, които могатъ да ни харесватъ или да не ни харесватъ и съответно това, да иматъ или не нашата подкрѣпа. Но това е, както вече казахме, друга работа.

Завършваме: поддържане тезата за сѫществуване на славянска македонска нация, резултатъ на дълбоко невежество и на плиткоумо политиканство, не ще измѣни хода на историята и абсолютно съ нищо нѣма да накърни националното съзнание на македонскитѣ българи, макаръ че последнитѣ заслужаватъ малко по-голѣмо внимание и нагрдата, то поне да не имъ прѣчимъ съ нашитѣ глупости и ги обърквaме.

Нека ние, македонскитѣ емигранти въ България, Европа и Америка не се увличаме въ пагубни пѫтища и *не напущаме поста си на страж на националното ни единство.* Нека не се залаяме съ разрешението на въпроси — не отъ наша компетентность, които идватъ само да разстройатъ

нашитѣ редици и създаватъ разложение въ общобългарската общественость. Нека не смѣсваме различни понятия и не ги разглеждаме, както въ миналото, игнорирайки различнитѣ условия, подъ единъ и сжщъ спектъръ. *Лозунгитѣ за Шамъ нѣматъ значение за Багдатъ, и празднитѣ приказки на Багдатъ хичъ не интерссуватъ Шамъ, още повече, че поробенитѣ българи не се нуждаятъ отъ самозвани външни настойници, за да намѣрятъ правия пжть, който ще ги изведе къмъ спасителния брѣгъ и осигури подкрепата на братскитѣ и съчувсвващи тѣмъ чужди народи.*

Живѣемъ въ тежки буреносни времена. Изненадитѣ отъ единъ или другъ характеръ, добри или лоши за насъ, не сж изключени. Дългъ ни се налага да внимаваме и бждемъ на щрекъ, за да ги посрѣщнемъ подготвени съ всичката решителность, налагана отъ моментитѣ.

Отъ где ще изгрѣе първия лжчь на звездата, помрачената отъ договоритѣ за мира звезда на България?

На това ще отговори българската държава. Българската държава има думата. *Новитѣ условия въ сѣта наложиха на държавитѣ първа и неоспорвана роля по всички въпроси, засягащи сждбата на представляванитѣ отъ тѣхъ нации, като имъ предоставиха и признаха изключителното право, въ духа на народнитѣ стремежи, да се грижатъ за нея.* Имайки предвидъ това, ние не се съмняваме, че българската държава нѣма да дезертира отъ своя дългъ. *Окриляна отъ заветитѣ на нашето геройчно минало и въоржжена съ*

опита на вѣковетѣ, изминати въ непрекъснати борби за тържеството на националното ни обединение, нека се надѣваме, че тя ще съумѣе, преследвайки етапитѣ своевременно да опредѣля ударния отъ тѣхъ въ връзка съ международнитѣ събития, за да може съ тактъ и предвидливость, неизпускайки никога отъ очи цѣлото, да осѫществи тази свещена цель.

И тръгнали по тоя пѫть, ние трѣбва да се проникнемъ отъ съзнанието, че тукъ нѣма мѣсто за фронтове, или за празнословия и експерименти съ нашитѣ национални идеали. Тукъ има само една повеля: *да бѫдемъ единни, да бѫдемъ сплотени, за да ги осѫществимъ.*

Всички българи, кѫдето и да се намиратъ, съставляватъ часть отъ българската нация и сѫ призовани до единъ да изпълнятъ тази върховна повеля на днешното време.

ЗАБЕЛЕЖКИ:

1. Теорията на Цвиичъ.

2.

3. Това той официално и собственоржчно подчертава въ писмото си до Венецианския дождъ Дондоло, писано въ Сѣръ 1345 г. — „Владетель на малка часть отъ българското царство.“ Съ това за винаги се разрешава въпроса и за Самуиловата държава, чиято територия, именно, е била включена въ границитѣ на Душановото царство и следователно се е считала и отъ самия Душанъ за българска, а не за нѣкаква отдѣлна македонска държава, нѣмаща нищо общо съ България-

Спорътъ около националната принадлежность на Самуиловата държава сжществува отъ по-ново време и се подържа отъ нѣкои заинтересовани страни изкуствено въ подкрѣпа на тезата, че населението въ Македония още отъ най-стари времена не е било национално опредѣлено Тукъ сж помогнали донѣкжде и нашитѣ историци, които съвсемъ неправилно дѣлятъ българското царство на източно и западно. Фактътъ, че Самуилъ и неговитѣ наследници сж царували въ Прѣспа и Охридъ, не е достатъченъ, за да имъ позволи това подраздѣление. Българското царство, преди византийско иго — 1021 г., първо по редъ, е смѣнявало не веднажъ своя престоленъ градъ, още повече, че следъ Симеона и Петра централната власть е отслабнала, поставена въ зависимость отъ голѣмитѣ и малки почти независими боляри, стремящи се къмъ завладяването на трона. Такъвъ е билъ и случая съ комитата Никола и неговитѣ четирима синове: Давидъ, Мсисей. Арснъ и Самуилъ — последниятъ отъ които става царь следъ пре-

кжсването на Симеоновата династия съ смъртьта на Петровия синъ Романъ, взетъ въ пленъ отъ византийцитѣ 997 г., който сжщо така е ималъ престоленъ градъ въ Македония.

Споредъ насъ нѣма две български царства — източно и западно. Сжществува и е сжществувало само едно, раздрусвано отъ външни и вжтрешни сътресения и борби. Най-голѣмиятъ фактъ, покрай другитѣ, въ потвърждение на горното сж границитѣ на Самуиловата държава, включващи еднакво, както Охридъ и Костуръ, така и Срѣдецъ, Ихтиманъ, Видинъ и цѣлата часть съставляваща днешната северна България, заедно съ Добруджа и Аспаруха, Омортага и Симеона.

4. Въ статията си „Турскитѣ звѣрства въ Македония" (в-къ „Знаме", г. I. бр. 22), следъ като констатира печалния фактъ съ турскитѣ издателства, той пише: „Чудно е наистината, че нашитѣ братя макадонци не сж дошли още до апатическо отчаяние при такъвъ мизеренъ животъ, а се пакъ работятъ явно и тайно за своето освобождение изподъ турското иго. Това показва, че въ *нашия* робски народъ има неизчерпаемъ източникъ живи сили, които го подържатъ въ неговото до нѣмай-кжде лошо положение и които най-сетне ще му дадатъ възможность да възвърне изново своята изгубена свобода."

5. В-къ „Знаме", год. I бр. 20.

6. Пакъ тамъ, год. I бр. 14 — 1875 г.

7. Пакъ тамъ.

8. Пакъ тамъ — год. I, бр. 1 — 1874 г.

9. Вижъ „Записки отъ миналото" — Заимовъ.

„Чл. 3. — Ние българитѣ желаемъ да живѣемъ съ всички наши съседи дружествено.

Чл. 4. — Но ние желаемъ щото тая земя, която е населена съ българи, да се управлява български, т. е. съобразно съ нравитѣ, обичаитѣ и характера на българския народъ.

Чл. 5. — Нека всѣка народность като всѣки човѣкъ, запази своята свобода и да се управлява по своя собствена воля. Ние не желаемъ чуждото, т. е. онова що не е наше, но не желаемъ да дадемъ и другиго своето,"

10. А. Бѣличъ — Сърби и бугари у балканскоме рату. 1913 г.

11. М. Андоновичъ — Македонски су словени сърби. 1913 г.

12. Цвиичъ — Основе за географии и геологии Македоние и старе Сърбие. 1906 г.

13. Ленинъ — Националниятъ въпросъ въ миналото и понастоящемъ.

14. Така предвиждаха на времето уставитѣ на вжтрешната организация и на Върховния комитетъ въ България, които изрично подчертаваха, че центъра на революционната борба и нейного ржководство сж въ Македония.

Послесловие

1. Изнасяйки схващанията на тѣсняцитѣ, ние не желаемъ нашитѣ читатели да останатъ съ убеждението, че само тѣ единствени сж на погрѣшенъ пжть. Въ това отношение не правятъ изключениеи другитѣ балкански комунистически партии — особено бившата Югославска — относно сръбската. За разлика, обаче, отъ българскитѣ социалисти и комунисти, сръбскитѣ винаги сж поставяли собствената си Родина надъ всички отвлечени идеи и сж

били готови да се откажатъ отъ тѣхъ въ решителниятъ часъ, когато се е налагало да се осигури нейната безопастность и гарантиратъ, па даже и разширятъ, за смѣтка на другитѣ народи, нейнитѣ граници. Тѣ винаги сж използували наивностьта на нашитѣ комунисти, които, вѣрни на догмитѣ, не сж забелезвали тѣхната игра и сж се поддавали на внушенията имъ, служейки на социализма и комунизма, да служатъ въ сжщность на чисто сръбската национална кауза.

Така напримѣръ, въ епохата на втория интернационалъ, сръбската социалъ-демократическа партия начело съ Душанъ Поповичъ и Риша Кацлеровичъ изготвя единъ меморандумъ, въ който изтъква необходимостьта отъ присъединението на Македония къмъ бившето кралство Сърбия. Въ почти всички балкански социалъ-демократически и комунистически конференции, сръбскитѣ социалисти и комунисти избѣгватъ откритото поставяне и разрешаване на Македонския въпросъ, признавайки само империализма на великитѣ сили. Като чели сръбскиятъ шовинизъмъ бѣше по-малко за осжждане! Такова поведение тѣ държатъ презъ всички войни до 1922 г,. когато успѣватъ, поради глупостьта на Б. К. П., да присъединятъ административно Македония (бидейки въ състава на Югославия) въ обсега на своята дейность — въ обсега на една партия, която, споредъ българския марксистъ Ив. Клинчаровъ, не бѣше се освободила отъ влиянието на пансръбската националистическа идея*. Отъ този моментъ, сръбската комунистическа дейность въ Македония е насочена къмъ една единствена цель: организационно, идейно и духовно да я откжсне напълно отъ България и общобългарскитѣ идеали.

---

* Ив. Клинчаровъ: В. Главинчевъ — биография.

Пропагандата имъ съ нищо друго не се занимава, освенъ съ заблужденията, че националниятъ въпросъ не е толкова важенъ, че той може да се прескочи, че социалната революция е всичко и следователно: търпи робе и трай коньо за зелена трева. Доколко пъкъ се виждатъ безсилни да потушатъ стремежа на потиснатитѣ за национално освобождение, тѣ го свеждатъ до създаването на една нова „македонска нация", въ която абсолютно невѣрватъ и знаятъ много добре, че сръбскиятъ ботушъ отъ Бѣлградъ може да я ликвидира за двадесеть и четири часа. Такива шовинисти бѣха и оставатъ сръбскитѣ комунисти, че никога въ своята история не признаха българския характеръ на Македония. Нали, споредъ схващанията имъ, този въпросъ не е толкова важенъ! И когато следъ разгрома на Югославия презъ 1941 г. македноскитѣ комунисти, по доводитѣ отъ 1922 г., трѣбваше да влѣзнатъ подъ крилото на Б. К. П., тѣ направиха всичко възможно отъ своя страна да осуетятъ това административно (Македония вече влиза въ състава на България) присъединение.

Само слѣпцитѣ не могатъ да съзрятъ подлитѣ намѣрения на сръбската комунистическа партия по отношение на Македония

2. Счетохме за излишно да отдѣлимъ мѣсто въ книжката за често повдигания у насъ расовъ въпросъ. Макаръ че вѣковетѣ сж го разрешили отдавна, ние, безъ да се впускаме въ теориитѣ на хунското и славянско начала — предметъ на изследвания отъ страна на нашитѣ историци и етнографи, — смѣло заявяваме: *че отъ момента на създаване българската нация (посочихме този моментъ), отъ тѣзи две начала, загубили своитѣ различия съ факта на сливането, се получи едно единствено — българско начало.* Да се говори днесъ повече за нѣкакъвъ антагонизъмъ въ

качествата, за нѣкакво разлвоение и различие въ съставнитѣ качества, лѣгнали въ основата на нашата нация, е все едно да се чешатъ езицитѣ за житнитѣ зърна, които растнали на тази или онази нива ,били смлѣни въ еди-коя си воденица, замѣсени отъ еди-коя си ржка на хлѣбъ, опеченъ кой знае въ коя фурна.

Отъ брашно и мая става хлѣбъ: брашното сж славянитѣ, маята — хунитѣ, а получения хлѣбъ, опеченъ, и препеченъ даже, въ фурната на вѣковетѣ, е българската нация. Тоя хлѣбъ, не за чужди уста, опредѣленъ по качество, вкусъ и цвѣтъ, макаръ и коравъ, замѣсенъ съ кръвтьта на всички българи, презъ всички времена, не бива да се тжпче.

Кой ще отдѣли маята отъ брашното въ опечения хлѣбъ? И отдѣля ли се?

Авторътъ

Сканирано за:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски”
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres